

Motion

1980/81:228

av Sten Svensson och Björn Körlof
om åtgärder mot narkotikamissbruket

- Det finns mellan 10 000 och 14 000 tunga narkotikamissbrukare i Sverige.
- Och om någon månad kommer heroin att överflöda den svenska marknaden, tror polisen.
- Skördarna i "Den gyllene triangeln" är mycket goda i år. Det gör att asiaterna vill ta tillbaka sina "marknadsandelar".
(Ingress till en kvällstidningsartikel i december 1980.)

En nedgång i bruket av narkotika åstadkommer man inte genom ensidiga insatser på ett eller ett par områden. I själva verket krävs en mängd samverkande åtgärder för att bryta den tragiska utvecklingskurvan. Ytterst är den allmänna livsmiljöns utformning en avgörande faktor för individernas anpassning i samhället. Narkotikamissbruket får inte till någon del tolereras!

Orsakerna till att vissa människor blir narkotikabrukare är ofta oklara och sammanflätade i ett nätverk, där det är svårt eller omöjligt att ha en bestämd uppfattning om vilken eller vilka "pusselbitar" som varit av avgörande betydelse i det enskilda fallet.

En betydande vetenskaplig och politisk debatt har utvecklats kring frågan om vilken eller vilka faktorer som är viktigast.

Klart är dock att *människan*, *miljön* och *medlet* är huvudkomponenter i detta orsakssammanhang.

Människan. Den individuella mottagligheten för narkotika bestäms bl. a. av hur den enskilda människan reagerar på yttre påfrestningar, av hennes psykiska stabilitet och av medfödda kroppsliga och psykiska egenskaper, av attityder, nyfikenhet, ålder och mognad och av många andra faktorer och upplevelser.

Miljön. Hela miljön, som den tidigare barndoms- och uppväxtmiljön, familj och traditioner är betydande faktorer. Särskilt viktig är förekomsten av en aktiv drog- eller missbrukskultur i omgivningen. Umgänget med missbrukare och graden av närhet härtill har mycket stor betydelse – det kan leda till utvecklandet av ett eget missbruk. Riklig förekomst av narkotika i omgivningen ökar risken för att individen skall dras in i missbruk.

Medlet. Det medel man använder, hur mycket och hur ofta, dess verkan på kroppen och beroendeframkallande egenskaper, toleransökning, abstinens och dosering är av betydelse för utvecklingen av missbruket och dess skadeverkningar.

I det här sammanhanget är det viktigt att nämna att när narkotikaberoendet väl har utvecklats/etablerats, fortsätter detta sin utveckling efter ett eget mönster, oberoende av tidigare orsaker till bruket och ofta oberoende av den nuvarande sociala situationen. Narkotikaberoendet tillkommer således som en stark, självständig kraft i brukarens tillvaro.

En narkotikabrukare med ett utvecklat beroende är i allmänhet inte beredd att ge upp sin situation. Händelser som kan motivera ett uppgivande av bruket kan bl. a. vara:

- att drogkonsumtionen blir alltför dyr så att missbrukaren inte ens genom brott kan få ihop till den önskade dagsdosen,
- att kroppsliga besvär gör bruket alltför plågsamt eller riskabelt (kanske livshotande),
- att de juridiska och sociala följderna blir alltför betungande,
- att brukaren blir troende (religiöst, filosofiskt eller politiskt) och finner det oförenligt med sin nya uppfattning att fortsätta sitt bruk.

Erfarenhetsmässigt uppkommer ofta frågan om *varför* det "gått snett" för vissa människor. Svaret kan – som även berörts – vara att finna i personliga och sociala problem men även i kamrattryck, verklighetsflykt, nyfikenhet eller annat.

Cannabispreparaten

Frågan om cannabispreparatens (hasch, marijuana och hascholja) farlighet är sedan mitten av 1960-talet mycket kontroversiell. Anledningarna här till är många, men främst dessa: Cannabisrökningen spreds snabbt över västvärlden i samband med "ungdomsrevolten" under 1960-talet, de vetenskapligastudierna över cannabisbrukets skadeverkningar var vid denna tid få, föråldrade och huvudsakligen av utomeuropeiskt ursprung, lagstiftningen var sträng och den allmänna medvetenheten i frågan var ofullständig. Cannabisrökningen kom under 1960-talet att framstå som en protest mot det etablerade samhället.

Mot den bakgrunden utvecklades en betydande argumentation för frisläppande av cannabis. De stora ekonomiska intressena bakom narkotikahandeln underblåste den argumentationen – man såg chansen till utvidgade marknader för narkotika. Men också ärliga bedömare vilseleddes av att kortvarigt cannabisbruk i allmänhet inte syntes medföra några psykiska skador. Många ansåg cannabis farligt endast som "inkörsport" till annat missbruk.

Dokumentationen av cannabispreparatens skadeverkningar har blivit betydande under de senaste åren. Skadorna kan indelas i tre huvudgrupper, nämligen *kroppsliga*, *psykiska* och *sociala* skador.

Det bör nämnas att en eng vetenskaplig världsexpertis med representanter från ett 50-tal länder vid en konferens i Wien i januari 1971 uttalade att

den verksammaste beståndsdelen i cannabis – tetrahydrocannabinol/THC – är så farlig att den bör anses jämförbar med LSD. (THC är också införd i 1971 års psykotropkonvention under gruppen hallucinogener tillsammans med bl. a. LSD.)

De *kroppsliga skadorna* av cannabisbruk börjar nu bli alltmer kända. Cannabisrökens skarpa etsande gaser retar slemhinnorna i luftvägarna och kan därigenom vålla bronkit, rethosta och rinnande näsa. Laboratorieundersökningar har visat att THC kan vålla kromosomskador. (Skador på arvsmassan hos vita blodkroppar – nybildningen av vita blodkroppar försämras.) Den praktiska betydelsen av dessa resultat är ännu inte känd. Cannabisrökarens tandhygien kan vara mycket dålig liksom hans allmänna kondition, vilket dock mera är resultatet av hans livsföring än av själva missbruket. Andra skador som rapporterats bland kroniska cannabisbrukare är hjärnskador, s. k. hjärnförtvining, och hormonella störningar främst hos kvinnor. Djurförsök tyder också på att cannabis kan ha fosterdödande effekter.

De verksamma beståndsdelarna i cannabis – cannabinoider – har mycket lång utsöndringstid. Det tar sammanlagt en vecka för dessa att helt gå ur kroppen. Motsvarande tid för andra droger, som alkohol eller morfin, är omkring ett dygn. Den långa utsöndringstiden är f. n. föremål för omfattande forskningsarbete och kan komma att förklara en del av de skadeverkningar som långvarigt cannabisbruk ger upphov till.

De *psykiska skadorna* av cannabisbruket är mycket allvarliga. Cannabisbruk ger efter en tid upphov till ett beroende, som kan vara lika svårt att bryta som andra drogberoenden. Beroendet yttrar sig i ett tvångsmässigt begär att använda cannabis för att nå de psykiska upplevelserna av ruset. För cannabisbrukaren synes det särskilt vara kombinationen av välbefinnande, upprymdhet (eufori), förändrade tanke- och associationsmönster samt den förändrade verklighetsupplevelsen som är det eftersträvansvärda. Beroendeutvecklingen sker – som när det gäller andra grupper av preparat – olika snabbt hos olika människor till följd av olika personlighet, social situation, bruksmönster och umgänge med brukare.

Det akuta ruset kan medföra betydande risker. En cannabispåverkad person är olämplig som bilförare. Cannabisrökning påverkar också inlärningsförmågan och minnet och är därför oförenlig med skolarbete eller annan verksamhet som kräver intellektuell skärpa.

Ett höggradigt rus med stor dos cannabis kan framkalla ett svårt förvirringstillstånd (s. k. akut toxisk psykos). Tillståndet yttrar sig i oro, ångest, förvirring och ibland även våldsamhet. Efter några dagar avtar och försvinner detta tillstånd. För personer med disposition för psykisk sjukdom kan det dock utlösa ett långvarigt och svårbehandlat sjukdomstillstånd (psykos), som kräver omfattande psykiatriska rehabiliteringsinsatser.

Abstinensbesvären vid hastigt avbrott av en längre tids cannabisbruk är främst av psykisk art och yttrar sig i bl. a. trötthet, depression, retlighet,

insomningsproblem och allmän oro.

Sociala skador. En längre tids cannabisbruk kan medföra bl. a. personlighetsförändringar, social isolering, försämrade skolprestationer och ett svårt psykiskt och socialt förfall, där brukaren förlorat önskan att arbeta, studera eller möta även enkla krav i det sociala umgänget. Tanke- och verksamhetsfären koncentreras kring cannabisbruket – haschandet och gänget blir det centrala. Intressesfären krymper och sociala kontakter undviks – t. o. m. gänget blir efter hand av litet intresse; brukaren blir, för att använda hans egen terminologi, "insnöd" och "nollställd". Här beskrivna förhållanden kan också utgöra grunden för att gå vidare till andra missbruksformer – i sådana fall kan man tala om att cannabisbruket varit "inkörsporten" till annat missbruk.

Sammanfattningsvis kan sägas att de sociala skadeverkningarna beror på dels missbrukets psykiska effekter, dels på umgänget med missbrukare. Dessa faktorer gör att cannabisbrukaren kan förete ett höggradigt socialt förfall.

Cannabispreparatens juridiska ställning har varit omdiskuterad under de senaste 10–15 åren. Eftersom cannabis regleras i bl. a. den allmänna narkotikakonventionen, kan det inte släppas fritt för privat konsumtion eller straffbestämmelserna kring olaga hantering helt hävas med mindre än att konventionen skrivs om. Detta anses dock vara politiskt omöjligt i dag.

Även i Sverige har frågan om cannabispreparatens juridiska ställning varit uppe till diskussion vid flera tillfällen. I riksdagen nåddes emellertid 1976 enighet om att någon avkriminalisering av cannabispreparaten ej skall ske i Sverige. Enighet nåddes också om att Sverige skall motarbeta alla internationella strävanden att ändra bl. a. allmänna narkotikakonventionen i riktning mot att göra det möjligt för anslutna parter att avkriminalisera innehav av cannabis.

Sveriges Läkarförbund har i en särskild rapport, *Cannabismissbrukets medicinska effekter* (1977), pekat på de olika riskerna med cannabisbruk och helt avvisat den argumentation som tidigare förts till förmån för frisläppande eller avkriminalisering av innehav. Läkarförbundet pekar också på att den vetenskapliga dokumentationen i dag är tillräcklig för att motivera ett bibehållande av gällande narkotikalagstiftning för cannabis.

Förbundssekreteraren Åke Marcusson i *Ungdomens Nykterhetsförbund* anför i en cirkulärskrivelse följande synpunkter beträffande Myten om hasch:

Det rullar en ny haschvåg över landet. Vi kan konstatera ett snabbt stegrande intresse för hasch under den senaste tiden. Vi har sett mängder av kringattiraljer i form av dekal, T-shirt m. m. med budskap om att hasch är bra. Vi har via våra medlemmar konstaterat att spridningen av hasch når fram till skolor och fritidsgårdar över hela landet.

Samtidigt verkar det som om legaliseringsrörelser som t. ex. NORML intensifierat sin lobbyverksamhet ute bland Europas parlament. Man kan förvänta sig att trycket här i Sverige ökar.

Legaliseringsrörelserna kan endast existera om mytbildningen om haschets ofarlighet sprids bland befolkningen. I Sverige har vi en unik möjlighet till motaktion. Genom folkrörelserna och genom aktivt arbete på skolor och fritidsgårdar kan vi nå ut till många människor med information om haschets egentliga egenskaper.

Bruket av hasch breder ut sig över hela landet. Riksförbundet Narkotikafrött Samhälle (RNS) säger i ett uttalande den 17 december 1980 bl. a. följande:

Skadeverkningarna för enskilda och samhället kommer att bli omfattande.

Stora ungdomsgrupper totalpassiviserats och slås ut.

Mentalsjukhus och fängelser blir överfulla och narkotikakriminaliteten når sådan omfattning att samhället till slut har att välja mellan antingen avkriminalisering eller att låta brottsligheten passera.

En sådan utveckling är ett hot mot både välfärdssamhälle och rättsordning.

Om narkotikapolitiken inte förenas med en fast kriminalpolitik förblir den verkningslös – och tvärtom – om kriminalpolitiken inte får ett intimt stöd av en narkotikapolitik med buffert i form av tillämplad sociallagstiftning, kommer de redan överbefolkade fängelserna att behöva bli ännu fler för att ta sig an offren för en utbredd narkotikamarknad.

Utän samordnad politik kommer missbruket att nå sådan omfattning att avkriminalisering av vissa narkotikabrott samt legalisering av vissa narkotiska preparat framstår som en sista oundviklig åtgärd för att i någon mån vidmakthålla respekten för lag och rätt i ett narkotikaöversvämmat samhälle som vill undgå rättssystemets sammanbrott till följd av överbelastning.

I decembernumret av RNS' tidskrift Narkotikafrågan framhåller distriktsåklagare Stefan Karlmark i Västerås att grovt narkotikabrott kan jämföras med grovt spridande av gift, ett brott som har en betydligt grövre straffskala, och fortsätter: "I dag vet vi hur farliga cannabispreparaten är. Då borde det också vara rimligt att man i lagstiftningen kraftigt minskar de mängder cannabis som krävs för att ett narkotikabrott skall bedömas som grovt. I dag är det också så att knappast någon börjar sitt missbruk med någon annan form av narkotika är just cannabis."

Marknadsföringen

I bortåt 1 000 fall årligen underlåter åklagare att väcka åtal i fall där personer påträffats med narkotika. Visserligen var innehaven av mindre mängd, men enligt narkotikastrafflagen är det straffbart att över huvud taget inneha narkotika.

Möjligheten att lämna åtalsunderlåtelse för narkotikainnehav har emellertid lett till att bestämmelserna i riksåklagarens cirkulär skärpts. Men enligt vår mening bör man söka gå längre i denna riktning. Fortfarande florerar gatuhandel ganska fritt med kännedom om möjligheten att kunna inneha små mängder narkotika utan att något allvarligt händer.

Vid bekämpning av narkotikaproblemet bör nämnas hur viktigt det är att minska *efterfrågan* av narkotika, och på den punkten har utan tvekan polisen en viktig roll genom att kontinuerligt och intensivt ägna sig åt att bekämpa gatumarknaden. Lyckas polisen med detta, blir sannolikt följden en minskad brottslighet i övrigt, inte minst i vad gäller egendoms-, vålds- och häleribrotten. Dessutom bör följden bli en minskad nyrekrytering av missbrukare.

Marknadsföringen tar sig också alltmer sofistikerade uttryck. För en tid sedan distribuerades i Västsverige ett postorderhäfte, vari man saluförde de tillbehör som narkotikabrukaren behöver. För att illustrera motionen på denna punkt bifogas en kopia av häftet i fråga *Se bilaga 1. (Ej tryckt)*

Utvecklingen inom kriminalvårdsanstalterna

Andelen av missbrukare har ökat starkt bland de personer som döms för brott. Samtidigt har också permissioner och rymningar från anstalter ökat markant. Under friheten bidrar internerna till att langarkedjorna hålls intakta och att missbruket underhålls. Narkotikahandlarna har sålunda en stor och växande marknad på fängelserna, och i många fall kan de själva kontrollera affärerna därifrån.

I en artikel i tidningen GT förra året redovisas ett exempel som föranledde en särskild framställning till riksåklagaren:

En man döms till fängelse i fyra år för bl. a. grovt narkotikabrott. Mannen hade smuglat narkotika från Holland och han hade sålt narkotika i Sverige. Redan efter fyra månader beviljas denne brottsling permission utan bevakning. Han återvänder inte från permissionen utan grips ett halvår senare på hemväg från Holland där han varit och köpt narkotika!

Tidningen kommenterar händelsen på följande sätt:

Tyvärr är detta fall inte unikt. Kriminalvårdsstyrelsen tillämpar sina liberala – läs släpphänta – permissionsregler på ett samhällsfarligt sätt. Naturligtvis bör vissa kategorier av brottslingar få permission och ges en chans till återanpassning på ett tidigt stadium.

Lika uppenbart borde vara att samhället måste skydda sig mot vissa slags våldsmän och mot storhandlare i narkotika. Det finns ingen grövre form av brottslighet än den att införa och sälja stora mängder narkotika till tusentals ungdomar. Speciellt förkastligt handlar de som inte själva är fast i narkotikabruket, utan bara för egen vinnings skull ägnar sig åt denna ruskiga hantering. Dessa människor går bokstavligen över lik och mängder med mänskliga tragedier för att kunna rulla sig i pengar.

Personalen har f. n. stora svårigheter att komma åt missbruket och langningen inom fängelserna. Andelen av narkotika- och läkemedelsmissbrukare har ökat starkt bland de personer som döms för brott. 1966 klassades 9 % av de intagna på anstalter som missbrukare. 1976 hade siffran stigit till 34 %. F. n. antas emellertid missbruket ha en större utbredning och omfatta minst hälften av alla i kriminalvården intagna.

Tidning för Skaraborgs län intervjuade vid årsskiftet tre vårdare vid kriminalvårdsanstalten i Mariestad. Tidningen redovisar bl. a. följande:

På Mariestadsfängelset sitter ett 60-tal intagna i dag. Var fjärde är narkoman. Knappt tio % av dem är dömda för brott mot narkotikastrafflagen enligt en undersökning anstaltsledningen gjorde i somras.

– Visst finns det narkotika på anstalten. Det är inget att sticka under stol med. Enligt vad vi hört så är Mariestadsanstalten en av de bäst förskonade från den tyngre narkotikan ---

– Hachlukten känns ---

När narkotikan håller på att ta slut eller en ny sändning har kommit in märker vårdarna det på de intagnas beteende.

– Vi håller på att förlora flera generationer. Åldern på de intagna sjunker allt mer. Samtliga har de ett missbruk i botten.

Det är ett mycket rimligt krav att första försvarslinjen måste gå vid att stänga ute langarna. Det är ett oeftergivligt krav att kriminalanstalterna skall vara narkotikafria. Den som vårdas på anstalt måste rimligen kunna garanteras att få vård *i en drogfri miljö!*

Narkotikan styr i dag inte bara internerna på anstalterna, utan dessa har möjlighet att kunna fortsätta sin verksamhet inifrån anstalten. Det är därför viktigt att förstärka visitationspatrullerna som faktiskt än så länge endast är på prov. Dessa har hitintills visat ett mycket gott resultat inne på anstalterna.

Restriktivare regler måste tillämpas för besökande till interner med narkotikabrott i domen eller med pågående narkotikamissbruk, framför allt på de slutna anstalterna. Enligt rättegångsbalken RB 23:11 får kroppsvisitation äga rum på den besökande endast om det förekommer anledning misstänka att narkotika skall anträffas. Erfarenhetsmässigt införs den största delen av narkotikan till fängelserna genom besök till de intagna. På samma sätt är känt att narkotikan stoppas upp i kroppens håligheter och således icke kan anträffas i samband med kroppsvisitationerna.

Således är det nödvändigt att dessa bestämmelser ses över. Frågan om de besökande enligt RB 28:12 skall kunna underkastas kroppsbesiktning måste övervägas.

Man bör också begränsa penninginnehavet för internerna. I dag är gränsen 300 kr., men det cirkulerar hundratusentals kronor på anstalterna. Bestämmelserna beträffande brevgranskning liksom rätten att utnyttja telefonautomater måste skärpas för interner med narkotikabrott i domen eller med pågående narkotikamissbruk. Regelbunden permission bör inte heller medges för intagen i slutna anstalt som använt eller innehaft narkotika. Obligatorisk identitetskontroll av besökare till de intagna bör också införas.

Vården av missbrukare

Vad beträffar vården av missbrukare måste samhället självfallet ta hand om dem som drabbas av missbruksskador. Ofta är det alkoholproblemet som narkotikamissbrukaren skjuter skulden på. Täta sjukskrivningar på lösa grunder är för många helt förödande. Pengarna från försäkringskassan går givetvis direkt till inköp av narkotika. Vägras man sjukskrivning hos en läkare går man till nästa. Efter ett par års sjukskrivningar har missbrukaren eventuellt besökt något av rehabiliteringsalternativen av typen arbetsvård eller behandlingshem. Efter en tid, då man uttömt hela den terapeutiska arsenalen utan resultat, är det inte ovanligt att förorda förtidspension.

Åklagare, domstolar och framför allt sociala centralnämnder vidtar alltför sällan åtgärder mot själva missbruket för att stävja detta så tidigt som möjligt medan det är förhållandevis lättbehandlat. Genom en nyligen ändrad åtalspraxis kommer åklagaren att reagera även mot mindre innehav av narkotika. Sociala centralnämnderna underlät att vidta åtgärder mot 1/3 av de narkotikamissbrukare som remitterades till dem från åklagare under 1969–1971. Därefter har åtgärder från nämndernas sida av allt att döma blivit avsevärt sällsyntare. Lagstiftningen borde därför skärpas i syfte att få nämnderna att ingripa snabbt och kraftfullt mot själva missbruket.

En framgångsrik *vård* av dem som missbrukar narkotika kräver insatser på ett så tidigt stadium som möjligt. De sociala myndigheterna bör genom *uppsökande verksamhet* följa upp alla personer som omhänderhas på grund av missbruk. Läkare och annan sjukvårdspersonal måste få bättre *utbildning* i att spåra missbruksproblem bakom olika sjukdomar. Det är dessutom mycket angeläget att intensifiera insatserna för att åstadkomma en effektivare eftervård.

Sambandet narkotika – brottsutveckling

I Lägesrapport 1980 redovisar Brottsförebyggande rådet följande sammanfattande synpunkter mellan brottsutvecklingen och narkotikabruket:

Sammanfattningsvis kan sägas att vi i dag inte med säkerhet vet hur mycket narkotikamissbruket direkt eller indirekt hjälper till att öka den polisanmälda brottsligheten i allmänhet och egendomsbrottsligheten i synnerhet. Det faktum att återfallsbenägenheten i grövre brott är i stort sett likartad vare sig man befinner sig i storstäderna med en tämligen hög narkomanfrekvens eller på landsbygden med en låg narkomanfrekvens varnas för överdrifter medan bl. a. de refererade studierna demonstrerar att narkotikan tycks vara en betydelsefull brottsalstrande faktor för vissa typer av brott under vissa perioder i vissa områden.

I samma rapport (1980:3) redovisas även ett antal artiklar rörande narkotikabruket och brottsutvecklingen. Johannes Knutsson och Eckart Kühnlhorn beskriver i sin artikel Makroåtgärder mot brott narkotikans multiplikatoreffekt på följande sätt:

Vi har även studerat narkotikamissbrukets roll. Tva populationer – 1970 och 1975 års checkbedragare – undersökte vi beträffande förekomsten av narkotikamissbruk. Underlaget för denna del av undersökningen hämtades från ett register som omfattar alla de ca 7 500 personer som vid något tillfälle från april 1965 och fram till december 1979 i Stockholms centrala häkte uppvisat stickmärken av injektionsmissbruk. Detta register har upprättats av socialläkaren professor Nils Bejerot och innehåller bl. a. uppgifter om debuten för narkotikamissbruket. Registret synes omfatta i stort sett den övervägande andelen av Stockholms injektionsnarkomaner. Trots att enbart ca 1/2 % av Stockholms vuxna befolkning hör till denna kategori, uppgick deras andel i de båda populationerna till ca 50 %. Dessa 50 % svarade för två tredjedelar av de belastningar som registrerades under en treårig uppföljningsperiod efter den aktuella perioden.

Narkotikans betydelse för fortsatt brottslighet var ungefär lika stor som alla övriga uppgifter om tidigare brottslighet, ålder, kön etc. samtidigt.

Ungefär hälften av narkomanerna hade debuterat i brottslighet före den första injektionen. Det bör dock beaktas, att dessa data är mycket grova. Det första injektionsmissbruket kan ha föregåtts av mer eller mindre långvarigt narkotikamissbruk med ett annat intagningsätt och debutbrottet i polisregistret är inte sällan den synliga toppen av ett kriminellt isberg, som registrerats av de barnavårdande myndigheterna. En analys av dessa grova data ger emellertid vid handen att narkotikamissbruk och kriminalitet accelererar varandra och bäddar för återfallsbrottslighet.

Narkomanerna får en två-till tredubblad brottslighet – och detta gäller för så gott som alla brottstyper – när de jämförs med icke narkomaner. Detta är dock endast en grov skattning av narkotikans multiplikatoreffekt, som f. ö. överensstämmer med utländska data.

För att få bättre kunskaper om narkotikans multiplikatoreffekt krävs flera uppgifter än de som vi har tillgängliga – sådan undersökning är planerad. Säkert är emellertid att narkotikan accelererar den här undersökta brottsligheten och har en påtaglig betydelse för Stockholms totala brottsnivå.

I maj 1980 presenterades resultaten av utredningen om narkotikamissbrukets omfattning (UNO), som fått i uppdrag att genomföra en övergripande kartläggning av narkotikamissbruket i landet, framför allt det tunga missbruket.

Enligt UNO:s rapport (Ds 1980:5) är mellan 10 000 och 14 000 personer tunga narkotikamissbrukare. Till tungt missbruk har utredningen i rapporten hänfört allt injektionsmissbruk och allt dagligt missbruk oavsett preparat. De beräkningar UNO gjort bygger på en landsomfattande undersökning där man under sex månader inhämtade uppgifter från myndigheter och institutioner i hela landet som i sin verksamhet kommer i kontakt med narkotikamissbrukare. UNO visar i rapporten särskilda siffror för storstäderna. Tillsammans svarar de tre storstadsområdena för omkring 60 % av det uppskattade totala tunga narkotikamissbruket i landet. I den aktuella rapporten från Brottsförebyggande rådet ges också en beskrivning av det förändrade mönstret vad beträffar val av stimulantia. Rådet framhåller bl. a. följande synpunkter:

Centralstimulantia är fortfarande det mest använda medlet men också bruket av heroin och andra opiater är omfattande. Utanför Stor-Stockholmsområdet tycks också en betydande ökning av injektionsmissbruket ha skett sedan slutet av 1960-talet. UNO har kommit fram till att Stor-Stockholmsområdet har ungefär 2 700–3 700 injektionsmissbrukare. Denna skattning står i bra överensstämmelse med såväl Bejerots undersökning om injektionsmissbrukare i Stockholms centralarrest under 1965–1970 (Bejerot 1974) samt den missbrukspopulation som enligt en bedömning av Enroth och Lenke (1980) kan tänkas svara för en stödkriminalitet av ca 45 miljoner kronor i Stockholm.

SPANARK-rapporterna

I oktober 1979 beslöt rikspolisstyrelsen tillsätta en arbetsgrupp (SPANARK-gruppen) som fick till uppgift att utarbeta förslag till effektivisering av spaningen mot den organiserade narkotikabrottsligheten. Arbetsgruppen har därvid haft att överväga och framlägga förslag till

- 1) nya och okonventionella *metoder* för spaning
- 2) effektivare tekniska *hjälpmedel* för spaning
- 3) effektivisering av *informationsbehandlingen*.

Förslagen riktar sig mot bekämpningen av den allvarligare narkotikabrottsligheten.

I denna trilogi av rapporter har redovisats ett mycket ambitiöst åtgärdsprogram, som det finns all anledning för statsmakterna att noggrant pröva. En sammanfattning av arbetsgruppens förslag redovisas i *bilaga 2*. Aktuell narkotikastatistik, som belyser dagsituationen, redovisas i *bilaga 3*.

I ett interpellationssvar i december 1980 aviserade justitieministern en rad åtgärder som regeringen har övervägt under hösten. Statsrådet Winberg anförde bl. a. följande i den aktuella interpellationsdebatten:

Det är naturligtvis ytterst angeläget att bekämpa narkotikabrottsligheten och försöka komma till rätta med drogmisshuset. Medlen är inte bara kriminalpolitiska, utan stora ansträngningar måste också göras på det sociala vårdområdet. I en proposition som snart ligger på riksdagens bord kommer regeringen att föreslå att minimistraflet för grovt narkotikabrott och för grov varusmuggling avseende narkotika skall höjas från ett till två års fängelse. Syftet är att än kraftigare än f. n. markera samhällets avståndstagande till den ofta internationellt förgrenade narkotikahandlingen, där gärningsmännen hänsynslöst exploaterar andra människors nyfikenhet eller beroende.

Utländska medborgares brottslighet är ett ämne som länge har varit nära nog tabubelagt. När jag själv tog upp frågan i den allmänna debatten tidigare i höst, var det därför att jag anser att problemet måste tas på allvar. Den helt övervägande andelen utlänningar som bor här i landet har anpassat sig väl och gör en utomordentligt värdefull insats i det svenska samhället. Men man kan inte komma ifrån att utlänningar är överrepresenterade i brottsstatistiken, särskilt när det gäller brott mot person och annan allvarlig kriminalitet. Även om man tar hänsyn till köns- och åldersfördelningen, kvarstår överrepresentationen.

Det är mycket tillfredsställande att regeringen aktivt bearbetar narkotikaproblemen. Avsikten med denna motion är att ytterligare tillföra synpunkter som kan beaktas i det fortsatta beredningsarbetet avseende de ytterligare åtgärder som enligt vår mening måste till för att säkerställa en långsiktig lösning av de problem som i det föregående redovisats i denna motion. För detta ändamål skall följande sammanfattande synpunkter anföras.

Sammanfattning

I dag är innehav av narkotika – överlåtelse, saluhållande eller tillverkning – grovt narkotikabrott om det kan bedömas att det utgjort led i en verksamhet som bedrivits i större omfattning eller yrkesmässigt avsett särskild stor mängd eller eljest varit av särskilt farlig art. Detta brott har efter svenska förhållanden en vid straffskala, nämligen fängelse mellan 1 och 10 år.

Svenska haschrokare förbrukade under 1980 över 11 ton hasch och marijuana. Om allt hade sålts till gatupriset, 60 kr. per gram, skulle värdet av haschet vara knappt 700 milj. kr. Tillsammans med ca 400 kg amfetamin, heroin och fenmetralin och mindre mängder opium, LSD och kokain visar den tillgängliga statistiken för 1980 att värdet av den svenska gatuförsäljningen av narkotika kan beräknas till mer än en miljard kronor!

Vi anser att narkotikabrottet kan jämföras med grovt spridande av gift eller smitta, som har avsevärt grövre straffskala, nämligen fängelse mellan 4 och 10 år eller livstid. Detta brott bedöms som grovt om det skett med uppsåt att skada annan till liv eller hälsa eller om många människor utsatts för faran. Narkotikabrottslingars verksamhet riktar sig huvudsakligast mot ungdomar, och langarnas intresse är att missbrukarna introducerar kamrater i missbruket. Till skillnad från grovt spridande av gift eller smitta ger narkotikalangningen enorma vinster, varför det grova narkotikabrottet framstår som en gynnad form av grovt spridande av gift eller smitta. Regeringen borde därför ha föreslagit en väsentligt kraftigare skärpning av straffet i stället för den nu i propositionen (1980/81:76) föreslagna höjningen av minimistraffet för det grova narkotikabrottet från 1 till 2 års fängelse.

Av förslaget framgår att man vill begränsa möjligheterna att bedöma ett brott som grovt, om det skett i större omfattning eller avsett särskilt stor mängd. Vidare framgår att brottet skall avse väsentligt större mängder narkotika än vad som nu är fallet för att bedömas som grovt.

Den kanske allvarligaste bristen är att om en narkoman överlåter narkotika, detta anses vara mer förmildrande än om en annan person gör det. Eftersom det är narkomanerna som sköter om missbrukets spridning – och icke langarna som dock tar vinsterna därav – kommer effekten mer eller mindre att bli att stora svårigheter uppstår för att förhindra missbrukets fortsatta utbredning.

Den avancerade narkotikahanteringen liksom kriminaliteten i övrigt

bedrivs i stor skala av multinationella brottssyndikat. Det finns ett i detta sammanhang mera svenskt problem, nämligen att vårt land utövar en särskild dragningskraft på kriminella personer. Till detta bidrar det materiella välståndet som erbjuder en god marknad för narkotikahandlingen men också för kriminaliteten i övrigt. En annan viktig förutsättning är den på grund av svag föräldraauktoritet och allmän släpphänthet ganska oskyddade ungdomen. Men vad som gör Sverige till en trivsamt plats för förbrytare är den relativt låga upptäcktsrisken, lindriga straff och en i utländska ögon överraskande hantering av fängelsepermissioner. Dessutom tillkommer en generös lagstiftning och praxis när det gäller att förvisa utlännningar.

Den internationella narkotikabrottsligheten skall angripas genom nära samverkan mellan främst tull och polis i de berörda länderna. Betydande insatser och stränga påföljder krävs också för att förhindra införsel och överlåtelse.

Det har som tidigare framhållits varit vanligt med åtalseftergift för innehavare av små mängder narkotika. Enligt uppgift rör det sig om 700-1 000 fall per år, kanske flera. Självfallet har detta påverkat langarnas verksamhet, och den har anpassats till denna felaktiga och missriktade "liberalisering".

All erfarenhet visar att så länge efterfrågan på narkotika är stor och narkotikahandeln lönsam, kommer en i dag inlåst grossist att ersättas med en ny i morgon. Därför kommer efterfrågan, dvs. antalet narkotikamissbrukare, att bli helt avgörande för om kampanjen mot missbruk kommer att röna framgång eller inte. Insatser som riktas enbart mot produktion eller distribution av narkotika har visat sig otillräckliga. En framgångsrik narkotikapolitik måste därför förmå missbrukarna att sluta med sitt missbruk och upphöra med sin roll som kunder och medlöpare till narkotikasyndikaten och den organiserade brottsligheten. Även innehav av små mängder narkotika måste beivras för att försvåra langning och fortsatt bruk av narkotika.

Vi måste öka möjligheterna till tvångsingripanden mot dem som idkar gravt bruk av narkotika, då vederbörande riskerar att skada sig själv eller annan och då möjligheterna till frivilliga insatser uttömts. När en ung människa hamnar i missbruket eller råkar i klammeri med rättvisan, är snabba och väl avvägda ingripanden från samhället nödvändiga.

"Låt-gå-politiken" leder oftast till fortsatt missbruk eller fortsatt brottslighet. Det är inte "humant" att låta personer som kommit på sned sjunka allt djupare i narkotikatrasket. När sedan samhället väl ingriper kan det vara för sent. Vi gör säkert individerna en större tjänst om vi ingriper tidigt.

Samhället besitter i själva verket stora resurser för förebyggande och bekämpande åtgärder inom narkotikaområdet. Men dessa resurser är splittrade i vad gäller både organisation och ansvar.

Myndigheter såsom skola, socialvård, polis, domstolar och kriminalvård

arbetar mot detta strukturproblem efter olika förutsättningar med olika mål och tyvärr alltför sällan i samverkan.

Samhället kan enligt vår uppfattning inte effektivt förebygga missbruket med nuvarande insatser genom olika sektorer. Samhället kan inte heller effektivt bekämpa narkotikabrottslighet genom en sektororganisation. Om detta allvarliga samhällsproblem skall kunna bekämpas fordras ett omtänkande på flera plan.

Socialförvaltningen i Gotlands kommun, som sedan några år bedrivit försöksverksamhet med samordnad missbruksvård på Gotland, har tidigt varit inne på dessa tankegångar. I en gemensam skrivelse till socialdepartementet framhöll sjukvårdsstyrelsen och sociala centralnämnden i Gotlands kommun i slutet av 1977 bl. a. följande synpunkter:

För att kunna vända den högst oroande utvecklingen i form av ökat drogmissbruk fordras insatser på många plan. På det förebyggande området behövs en kraftig kunskapsökning hos samhällets vårdpersonal, lärare, polis, fritidspersonal, arbetsmarknadspersonal m. m.

Vidare behövs en kunskapsökning hos allmänheten bestående bl. a. av föräldrar, barn, ungdomar och ensamstående. Denna kraftiga kunskapsökning kan ej förmedlas genom ensidig envägskommunikation, typ informationsfolders och föredrag. Kunskapsökningen måste ske med metoder som verkligen kommer åt människors attityder och handlingsmönster. Detta kan ske genom att kunskapsförmedlingen blir både teoretisk och känslomässig.

Synpunkterna äger alltså aktualitet – det är snarare så att de måste framhållas med ökad skärpa. De åtgärder som samhället måste vidta bör mera bygga på insikter än på åsikter om den verklighet, de bakomliggande orsakssammanhang, som leder fram till olika former av missbruk och brottsligt beteende. Ytterst handlar debatten om formerna för individens frihet och ansvar, om föräldrars ansvar och om fostran av barn och ungdom i hem och skola. Vi måste också påverka attityderna i vårt samhälle och inte enbart nöja oss med att påverka människornas beteende.

Om samhällets resurser skall kunna utnyttjas på ett riktigt sätt måste två viktiga förutsättningar vara uppfyllda:

1. Insatserna måste riktas mot den allvarligaste brottsligheten och då särskilt mot dess svagaste länkar.
2. De resurser som utnyttjas måste mot bakgrund av vad de riktas mot vara allsidigt sammansatta. De måste kunna arbeta snabbt och effektivt utan hindrande byråkratiskt och administrativt krångel i form av t. ex. gränsdragningen mellan myndigheter. Slutligen måste avsikten vara att uppnå bestämda mål på kort och lång sikt.

Vi anser att narkotikaproblemet nu nått en sådan omfattning, oaktat ökade traditionella samhällsinsatser, att helt nya metoder och insatser erfordras.

Vi hävdar att detta problem av många människor upplevs som en så allvarlig fara för vårt samhällsliv och vår rättsäkerhet att fortsatt arbete inom

de traditionella mönstren kommer att leda till risk för undergrävd tilltro till vårt samhälles möjligheter att på allvar komma åt narkotikabruket med alla de risker och konsekvenser detta kan medföra.

Vad som krävs för bekämpning av narkotikaproblemet är en snabb och effektiv organisation som har överblick över hela strukturen och snabbt kan ingripa, utreda, lagföra och följa upp effekterna av sina insatser genom hela kedjan från inledande insatser i skola, socialvård, polis m. m. till kriminalvård eller narkomanvård och anpassning i samhället.

Organisationen skall inte behöva följa myndighetsgränser. Den skall snabbt kunna på konsult- eller arvodesbas knyta till sig sakkunskap i form av t. ex. juridisk, medicinsk eller social expertis och ges medel som svarar mot en bestämd målsättning, exempelvis att under en 3-årsperiod pressa tillbaka narkotikamissbruket med minst 50 %.

Strävan skall vara att komma åt missbruket, riktad samtidigt mot alla delar av strukturens svaga punkter. Vi tror att sådana riktade insatser snabbt skulle kunna pressa ned bruket och återställa tilltron till samhällets förmåga att skänka trygghet för medborgarna.

Vi förordar därför att man snarast utreder förutsättningarna för att skapa samordnade organ, lokalt, regionalt och centralt, för ledning av förebyggande och bekämpande av narkotikabruk och narkotikabrottslighet.

Hemställan

Mot bakgrund av vad som ovan anförts hemställs

1. att riksdagen hos regeringen begär ett samlat åtgärdsprogram mot narkotikamissbruket,
2. att riksdagen hos regeringen begär en snabb undersökning av möjligheterna att samordna samhällets resurser för bekämpande av narkotikamissbruket i överensstämmelse med vad som anförts i motionen.

Stockholm den 12 januari 1981

STEN SVENSSON (m)

BJÖRN KÖRLOF (m)

Bilaga 2

SAMMANSTÄLLNING AV "SPANARK-GRUPPENS" FÖRSLAG

LAGSTIFTNINGSFÖRSLAG

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om utredning av frågan om "kronvittnen" och dessas rättsliga behandling

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om ändring av lagen om TV-övervakning därigenom att lagen kompletteras med bestämmelse som stadgar undantag för polisens verksamhet

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen att i lag tas in bestämmelser som möjliggör för polisen att – utan hinder av bestämmelserna om hemfridsbrott och olaga intrång – bedriva spaning från vissa utrymmen som f. n. åtnjuter skydd mot polisiärt intrång

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen att narkotikastrafflagen ses över vad gäller möjligheterna att ingripa mot innehavsbrottet redan på försöks-, förberedelse- och stämpningsstadierna

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om ändring av och tillägg till nuvarande och i proposition 1975/76:202 föreslagna bestämmelser om telefonavlyssning vad gäller kravet på misstankens styrka, initiativtagande myndighet, interimistiska förordnanden och beslutande

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen att bestämmelserna om telefonavlyssning skall omfatta även *telexmeddelanden*

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen att 27 kap. 16 § RB erhåller tillägsbestämmelse som – i likhet med lagen (1952:98) med särskilda bestämmelser om tvångsmedel i vissa brottmål – ger polisen rätt att av televerket få uppgift på telefonsamtal som expedierats till eller från viss telefonapparat.

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om utredning av frågan om lagstiftning som skyddar det legala instrumentet telefonavlyssning mot användning av *kryptoutrustade telefonapparater*

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om ändring av bestämmelserna i 4 kap. 9 a–b §§ BrB om olovlig *avlyssning med tekniska hjälpmedel* och olovligt *anbringande av sådana hjälpmedel* till förmån för polisiär spaning mot grov narkotikabrottslighet i enlighet med föreslagna bestämmelser om telefonavlyssning

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om utredning av polisens rätt till tillträde till enligt regeringsformen fridsskyddade utrymmen för *anbringande och återtagande av spaningsteknisk utrustning*

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om utredning av frågan om rätt för polisen att *anbringa (och återta) pejlingsutrustning* i eller på (resp. från) en persons kläder eller andra medföra *tillhörigheter*

ÅTGÄRDSFÖRSLAG

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om särskilda *medel för köp av narkotika* i spaningssyfte

att rikspolisstyrelsen tar initiativ till diskussioner med berörda parter inom polisväsendet om användandet av *fria spanare*

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om rätt för styrelsen att

placera en *narkotikapolis* i *Ankara/Istanbul* som sambandsman för Mellan-östern/Främre Orienten och en i *Köpenhamn*

att rikspolisstyrelsen – inom ramen för *Interpolverksamheten* – verkar för ett s. k. *poolsystem* där medverkande länder bevakar *tekniska innovationer* och rapporterar detta till generalsekretariatet samt att länderna gemensamt står för eventuella utvecklingskostnader

att rikspolisstyrelsen verkar för att *leasingmedgivandet* för narkotikaspaning förlängs att gälla efter den 1 juli 1980

att rikspolisstyrelsen verkar för att *fasta fordon* tilldelas narkotikarotlarna efter normen 1:5

att rikspolisstyrelsen skapar rutiner för ett rullande *fordonsbyte* mellan narkotikarotlarna

att rikspolisstyrelsen verkar för att narkotikarotlarnas fordon kan förses med *falska registreringskyltar*

att rikspolisstyrelsen hemställer om medgivande till *köp, försäljning och skrotning av begagnade bilar*

att rikspolisstyrelsen i kommande petita begär medel för ytterligare en s. k. *spaningsbuss* och *tre motorcyklar* för spaningsändamål och depåplacering

att rikspolisstyrelsen verkar för att *radiosystem 450* kommer samtliga narkotikarotlar till godo

att rikspolisstyrelsen vidtar erforderliga åtgärder för utbyggnad av *kryptoutrustning* beträffande *samtliga radiostationer*

att rikspolisstyrelsen omplaceras befintlig *kryptoutrustning* för *fastafordon* till förmån för narkotikarotlarna och därvid skyndsamt tillför *Falu polisdistrikt kryptoutrustad basstation*

att rikspolisstyrelsen tilldelar varje narkotikarotel 1-2 i väskor inbyggda *radiostationer med krypto* för *förhyrda fordon*

att rikspolisstyrelsen tilldelar varje narkotikarotel en *mobil kryptoutrustad radiostation* för ledning av spaningsoperationer

att rikspolisstyrelsen tilldelar varje depå s. k. *repeater med krypto*

att rikspolisstyrelsen tilldelar varje depå *utrustning för avlyssning av bil- och sjötelefonssystemen*

att rikspolisstyrelsen låter komplettera de *optiska hjälpmedlen* vid narkotikarotlarna i enlighet med föreslagna normer

att rikspolisstyrelsen hemställer hos regeringen om medel för *telefonavlyssningsutrustning* för stationärt och interimistiskt bruk till narkotikarotlarna

att rikspolisstyrelsen tilldelar narkotikarotlarna *akustiska hjälpmedel* i enlighet med föreslagna normer

att rikspolisstyrelsen låter komplettera de *elektroniska hjälpmedlen* (i övrigt) vid narkotikarotlarna i enlighet med föreslagna normer

att rikspolisstyrelsen tar initiativ till att utveckla *dataanvändningen i spaningsarbetet* såväl i fråga om enskilda ärenden som avseende mera allmängiltiga spaningsregister och register för underrättelseförfarandet

att rikspolisstyrelsen medverkar till att narkotikarotlarna tillgodoses med *skrivmaskiner* enligt styrelsens norm för skrivmaskiner

att rikspolisstyrelsen tilldelar varje narkotikarotel en *elektronisk våg*

att rikspolisstyrelsen tar fram erforderliga *väskor* för tekniska hjälpmedel i spaningsarbetet

att rikspolisstyrelsen tillsätter en *partsammansatt arbetsgrupp* för att utreda frågan om behov för spaningsbruk av *andra skjutvapen* än nuvarande

tjänstevapen, vapenhölster, knivutrustning och gasutrustning samt skottsäkra västar

att rikspolisstyrelsen organiserar en *teknisk utvecklingsenhet* vid rikskriminalsektionen

att rikspolisstyrelsen organiserar en *underrättelseenhet* vid rikskriminalsektionens narkotikarotet och därvid vidtar föreslagna förändringar av rotelns enhetsindelning

att rikspolisstyrelsen även i fortsättningen avdelar minst *två man* vid *interpolsektionen* för *internationella kontakter* i fråga om narkotikabrottslighet

att rikspolisstyrelsen etappvis begär medel för *20 nya polismanstjänster* med särskild lönesättning och *4 akademiskt utbildade befattningshavare* för placering vid UF-enheten

att rikspolisstyrelsen verkar för att generaltullstyrelsen avdelar en *tulltjänsteman* för tjänstgöring vid UF-enheten

att rikspolisstyrelsen verkar för att det inom *Interpols* ram skapas en *pool av polismän* som är villiga att i annat land utföra *översättning och tolkning*

att rikspolisstyrelsen tillsätter en *partsammansatt arbetsgrupp* med uppgift att utarbeta utbildning i underrättelseförandet

Bilaga 3

RIKSPOLISSTYRELSEN
Polisbyrå II
Rikskriminalsektionen

MÅNADSSTATISTIK NARKOTIKA
Hela riket, januari–november 1980
Jfr med motsv. period 1979

Anmälningar, misstänkta personer, resursinsatser

Rad Uppgiftens art	●	Januari–oktober	
	1980 Antal	1979 Antal	1980 Antal
1 Inkomna ärenden (anmälningar)	1 008	6 340	9 945
2 Hörda personer, misstänkta för tillv./saluh.överl.	330	2 563	3 538
3 – därav utlänningar	45	296	577
4 Hörda personer, misstänkta för enbart innehav	624	3 535	5 633
5 – därav utlänningar	38	188	291
6 Anhållna personer	320	2 363	3 326
7 –därav utlänningar	45	332	545
8 Häktade personer	127	874	1 174
9 – därav utlänningar	31	185	320
10 Antal beslag av narkotika (beslagtillfällen)	476	3 275	5 368
11 Antal polismän som <i>huvudsakligen</i> varit sysselsatta m. spaning/utredn. i narkotikaärenden (månadsarb.krafter)	342	Medeltal 331	Medeltal 340

Beslagtagen narkotika

Rad Ämnen/preparat etc.	Oktober 1980				Januari–Oktober 1980			
	Sammanlagd kvantitet				Sammanlagd kvantitet			
	Antal beslagstillfällen	Gram	Milliliter	Antal tabl.	Antal beslagstillfällen	Gram	Milliliter	Antal tabl.
12 Cannabis	273	116 166,56			3 328	391 396,81	11,95	122
13 Cannabisextrakt					14	746,67		
14 Opium	1	3,2			9	158,9		
15 Morfinbas					2	0,4		
16 Övriga morfinpreparat	1			5	6	12,27	13,0	15
17 Heroin	48	253,71			428	904,58	12,3	1
18 Kokain					15	1 482,31		
19 Amfetaminpreparat	98	1 280,32	95,0		1 158	17 968,24	121,5	94
20 Fenmetralinpreparat					7	5,05		135
21 LSD					3			128
22 Sömn-/lugnande medel som klassific. som narkotika enl. MF/SFS	28	100,5		982	265	135,22	19,0	8 718
23 Okänt prep.	11	126,8		21	229	1 366,8	248,0	1 965

Anm.

- 1) Vid 4 tillfällen har 32 plantor Cannabis Sativa beslagtogs.
- 2) Därav 4 487,41 gr härodlad.
- 3) Vid 140 tillfällen har 2 346 plantor Cannabis Sativa beslagtogs.
- 4) Därav 56 856,49 gr härodlad.

